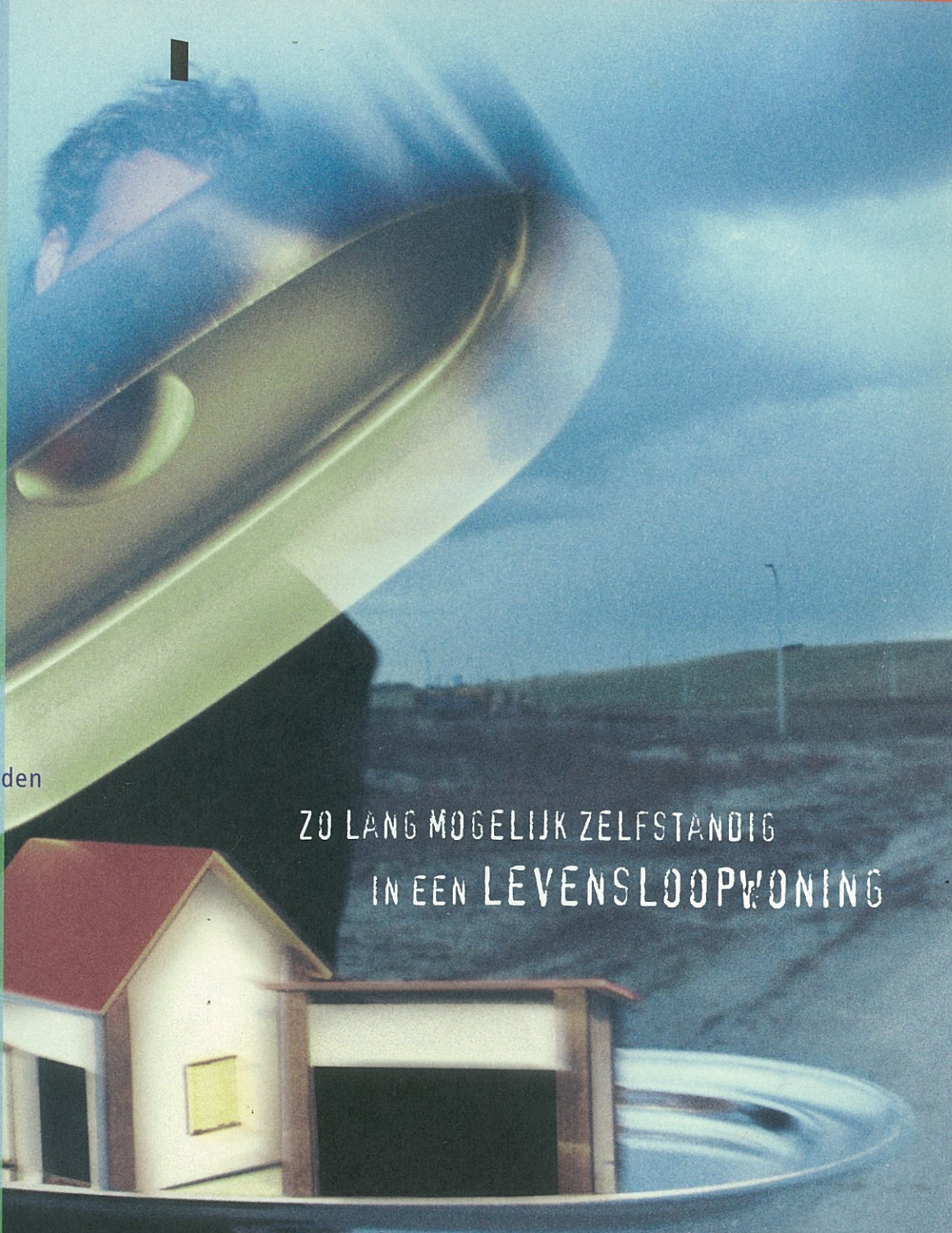

nr. 3 2002

VIEW

ZO LANG MOGELIJK ZELFSTANDIG
IN EEN LEVENSLIJPWONING

oman
erheem
ep

everschap:
ank?

et voor
egelegd

stad
voor gevorderden

anders

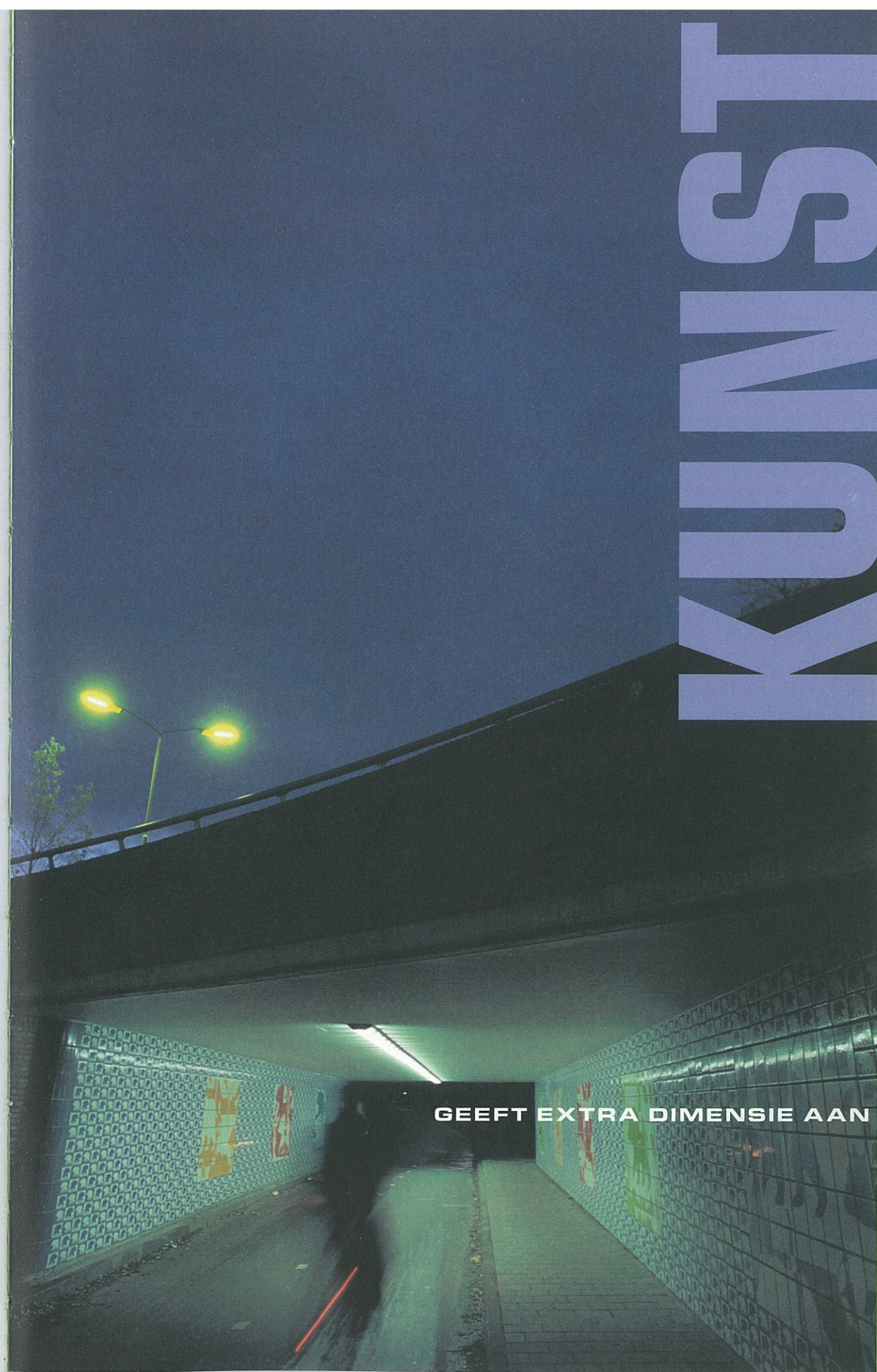
r kerk

KUNST

Ga bij een kunstwerk op straat staan en vraag willekeurige voorbijgangers wat ze ervan vinden.

De een zal zeggen dat hij het niks vindt of niet begrijpt, de ander wordt enthousiast en vertelt in geuren en kleuren hoe prachtig hij het vindt en wat hij erin ziet. Iedereen heeft een eigen idee van schoonheid. Maar bestaat kunst nou alleen om mooi gevonden te worden? Kunst, en zeker kunst in de openbare ruimte, kan ook een heel ander doel dienen.

Bijvoorbeeld een sociaal doel.

GEEFT EXTRA DIMENSIE AAN STRAAT OF BUURT

AS FANOEMBI

EN JANSSENS

Rotterdam is een van de spannendste steden van Europa als het gaat om kunst. Er gebeurt veel. Niet alleen binnen de muren van de musea, maar ook op straat. De gemeente vraagt Rotterdamse kunstenaars regelmatig om werk te maken voor een bepaalde plek of wijk. Ook hebben diverse buitenlandse kunstenaars al een steentje mogen bijdragen aan de internationale beeldencollectie. Waarom? Omdat Rotterdam in 2001 culturele hoofdstad was? Omdat het de stad mooier maakt en een kunstzinnig karakter geeft? Niet alleen dat. Deze gemeente weet uit ervaring dat kunst een goed middel kan zijn om mensen op een niet-alledaagse manier met elkaar in contact te brengen. Sandra Smets is hoofd Communicatie bij het Centrum Beeldende Kunst, dat namens de gemeente Rotterdam kunstprojecten initieert en begeleidt. Zij legt uit: 'We plaatsen niet zomaar een kunstwerk op een bepaalde plek. De omgeving speelt een bepalende rol. De kunstenaar mag uiteraard wel zijn 'eigen ding' doen, maar voorwaarde is wel dat dit in samenspraak met de buurt gebeurt. Zo worden de bewoners meer betrokken bij hun wijk en gaan zij hun leefomgeving meer waarderen. Ook probleemwijken kunnen op deze manier meer aanzien krijgen, zowel binnen als buiten de wijk. Daardoor geeft kunst een buurt een extra dimensie.'

Verlangen naar elders

Het kunstenaarsduo Berkman en Janssens kan hierover meepraten. Vijf jaar geleden stapten beide beeldhouwers uit de beslotenheid van hun atelier en maakten kunst in de openbare ruimte tot hun specialiteit. En met succes, want inmiddels zijn al heel wat 'non-plekken', zoals tunnels, parkeergarages, fietsenstallingen en metrostations, door hun heldere en kleurrijke handschrift omgetoverd tot plaatsen waar je graag nog eens terugkomt. 'Wij maken kunstwerken voor plaatsen waar mensen altijd maar even zijn,' vertelt Eline Janssens. 'We hopen dat mensen zich al verplaatsend door ons werk bewust worden van de weg die ze afleggen tijdens hun verlangen naar elders. De weg is vaak interessanter dan het doel.' Behalve deze filosofie is betrokkenheid van omwonenden hun handelsmerk. Margot Berkman: 'Dat doen we bij elk project anders. Soms is een informatieavond voldoende, maar vaak gaan we veel verder. In het Rotterdamse metrostation Delfshaven hebben we grote muurkunstwerken gemaakt. Op de vlakbij gelegen basis-

school hebben we een aantal lessen gegeven over het maken van kunst. Zo werden de buurtkinderen, en daarmee indirect hun ouders, betrokken bij ons project en kregen wij informatie over de buurt. Bij de opening van het metrostation was niet alleen ons werk te zien, maar was er ook een expositie met het werk van de kinderen en foto's van de lessen.' Gebruiken ze de tekeningen van de kinderen of buurtbewoners dan ook in het eindkunstwerk? 'Nee,' zegt Janssens. 'We willen door onze kunstlessen laten zien hoe een kunstwerk van ons ontstaat.' Berkman: 'Het eindresultaat moet beeldend interessant zijn. Dat waarborgt dat mensen er telkens iets nieuws in kunnen ontdekken.'

Veiligheidsaspecten

Berkman en Janssens maken vooral grote muurschilderingen en tegelwerken, maar soms ook zitelementen en verlichting. Berkman: 'We kijken naar de ruimte in zijn geheel. Door onze heldere vormen en kleuren voelen mensen zich veiliger. Bovendien trekken onguere ruimten onguere subjecten aan en dat gaan we zo tegen. Maar we kijken ook heel praktisch naar veiligheidsaspecten zoals goede verlichting. Bij het project in de Berekuil in Utrecht hebben we geadviseerd om de bosjes voor de fietstunnel weg te halen. Daarom worden we ook graag vroeg in het bouw- of renovatietraject betrokken.'

Oase

Sias Fanoembi maakte twee bronzen beelden voor het Janshof, een ontwikkeling van Hopman Interheem in de binnenstad van Utrecht. De geabstraheerde beelden stellen een vogel en een olifant voor. 'Ik wilde een oase van rust creëren binnen de drukte van de stad,' licht Fanoembi toe. 'Ik ben altijd bezig met uitersten die elkaar ontmoeten: drukte en rust, de lichte vogel en de zware olifant. Het hofje is een ontmoetingsplaats voor verschillende mensen.' Fanoembi benadert kunst in de openbare ruimte anders dan zijn collega's: 'Openbare kunst maakt de kunst toegankelijker. Kunst hoort er op die manier gewoon bij, net als eten en drinken. Kunst kan het leven veraangename. Ik hoop zelf mensen door mijn werk aan het denken te zetten.' Nóg meer redenen dus waarom kunst niet alleen de schoonheid dient. Alhoewel volgens Berkman ook schoonheid haar nut heeft: 'Wie door schoonheid omringd wordt, draagt het uit.'

'We plaatsen niet zomaar een kunstwerk op een bepaalde plek. De omgeving speelt een bepalende rol'

